

SLOVENEČ.

Političen list za slovenski národ.

Po pošti prejeman veljá: Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za en mesec 1 gld. 40 kr.
V administraciji prejeman veljá: Za celo leto 13 gl., za pol leta 6 gl. 50 kr., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. V Ljubljani na dom pošiljan veljá 1 gl. 20 kr. več na leto. — Posamezne številke veljajo 7 kr.
Naročnino prejema opravništvo (administracija) in ekspedicija, Semeniške ulice št. 2.

Naznanila (inserati) se sprejemajo in veljá tristoletna petit-vrsta: 8 kr., če se tiska enkrat: 12 kr., če se tiska dvakrat: 15 kr., če se tiska trikrat. Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Vredništvo je v Semeniški ulici h. št. 2.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob 1/6. uri popoldne.

Štev. 203.

V Ljubljani, v sredo 3. septembra 1884.

Letnik XII.

Poljaki.

Med slovanskimi avstrijskimi narodi, s kojimi se v poslednjem času s posebnim veseljem vsak zaveden Slovenec in tudi tiskani „Slovenec“ s posebno radostjo peča, so nam najbolj od rok Poljaki in toraj tudi, skoraj bi rekli o njihovem dnevnem političnem položaji najmanj izvemo. Morda bomo vstregli našim čitateljem, ako jim podamo tukaj nekoliko vrstic izjave vrlega Poljaka, poslanca grofa Dzieduszyckega, kakor se je on izrazil pred svojimi volilci v Stanislavu. Grof je rekel: „Vedno sem se boril za narodno disciplino in se hočem še nadalje boriti, kar je tudi mojim političnim prijateljem znano, kajti povsod so mi postopanje odobraval. Drugod in pri kakem narodu morda zadostuje le postava, pri našem izjemnem položaji, kakor ga imamo, potrebujemo več; nam je potreba pred vsem jako tesne vzajemnosti! (Gotovo tudi nam! Vredn.) Poleg državnih postav, potrebujemo še lastnih domačih postav, ki nam prve dopolnujejo. G. Kazimir Grocholski rekel je pri neki klubovi seji, da je narodna disciplina naša nam najbolj potrebna krepkost; tudi jaz mu to trditev, če treba, z obema rokama podpišem! Posebno na zunaj moramo vedno vzajemno postopati; v zbornicah moramo biti popolnoma edini. V državnem zboru moramo se ravnati po volji naroda in deželnega zbora. Doma moramo ubogati, kar ukrene deželni zbor in deželni klub ter volilni odbori. Sveto nam mora biti tisto, in poslanec, ki bi v državnem zboru drugače glasoval ali govoril, kakor poljski klub sklene, pregreši se nad narodno disciplino. Nad narodno disciplino pregreši se vsak državlján, kdor se vriva za poslanca proti volji narodnega volilnega odbora. Pregreši se nad narodno disciplino vsak poslanec, kdor bi na svojo roko kaj ukrenil, kar bi odgovornost zahtevalo, in kar je v nasprotju z njegovim poslanstvom. Pregrešil bi se tudi poljski minister, ki bi še ostal na svojem mestu, ako bi se prepričal, da je njegovo delovanje v protislovju s postopanjem parlamentarnega zastopnika poljskega naroda. Nad narodno disciplino pregreše se oni samolastniki, ki skušajo svojo voljo vrvati volji in prepričanju deželnega zbora; pregreše se

časniki, ki objavijo narodno tajnost. Iz vsega tega razvidite, da se sploh vjemam s politiko poljskega kluba; res da se ne strinjam z vsakim posamičnim korakom njegovim, vendar pa sem prepričan, da če tudi se tu pa tam napravi kaka napaka, je poljski klub vendar-le sprejel politiko, ki je edino mogoča in potrebna.

Kot Poljski narod ne zanašamo se nič več na pomoč zapadnih narodov; tudi nič več ne verujemo, da bi si pravoslavno Rusijo še kedaj pridobili z močjo duha, kakor smo si nekdanj pridobili neverško Litavijo. Pač pa smo se prepričali ravno nasprotno, da Rusija s pomočjo gmotne sile vedno bolj na nas pritiska. Nič več se ne zanašamo na kakoršen koli prevrat, ki bi naj vsak trenutek nastopil in kateri bi nam pripomogel zopet do naših zgubljenih pravic. Še celó naša na narodnostno načelo stavljena nada nas je prevarila, in vendar je zapadna Evropa taisto načelo glasno oklicala za geslo.

V imenu tistega načela napravili ste se Rumunija in Bolgarija, na Poljsko so pozabili. Kljub temu pa nismo še obupali!

Vedno moramo spolnovati svoje [narodne dolžnosti, nehati ne smemo biti Slovani, izgojeni po zapadni civilizaciji, in tudi ne nehamo verovati na idejo Jagelonov. Slovanski in drugi v njihovi sredi naseljeni rodovi morajo posesti dedščino, ki jim pripada po klasični civilizaciji; svoje mlade moči morajo obračati na povzdigo napredka in ljudoljublja. To jim bode pa le mogoče tedaj, ako si bodo razumeli ohraniti prostost osebe in prostost vesti, ako si bodo medsebojno varovali izročila in čuvali jezik, toraj prosti med prostimi in enaki med enakimi. To je bil nekdanj smoter Jagelonske Poljske; zapustila pa je to pot pod kralji Wasine rodovine in — propadla. Motili so se za časa Katarine II. in Aleksandra I. z nado, da bode morda Rusija ravno tisti pot nastopila; ta prevara je bila pa za Rusijo — moč. Danes se ne vara nikdo več; Avstrija je bila dosedaj prava zapadno-evropejska, kosmopolitična moč, značaj njen je bil pa premagovalno nemški. Iskala si je bodočnosti na Laškem in Nemškem. Dogodki poslednjih desetletij vstvarili so zjedinjeno Italijo, zjedinjeno Nemčijo, in Avstriji od tedaj ni več mogoče zastopati velike in mogočne

uloge v zapadni Evropi. Ne ostaja ji drugzega, kakor samotariti alli pa si mora svoje bodočnosti iskati na iztoku pri Slovanih! Avstrija sicer ni izključljivo slovanska država. Ako ona hoče tukaj kaj pridobiti, mora slovanskim rodovom nekaj podati, česar jim Rusija neče — prostost namreč, civilizacijo, čuva naj jim narodna izročila in versko prepričanje. Ako se hoče Avstrija obdržati za velevlast, sprejeti mora tradicije Jagelonov; le tedaj ima bodočnost pred saboj, in morda še večjo in sijajnejšo, kakor je do sedaj kedaj bila.“ V resnici tehtne bosedo, ki so vredne, da se jih vsak Slovan globoko v srce zapiše.

Poročilo

c. kr. stavbenega svetnika g. Franca Potočnika gledé napeljave zdrave vode za pitje in kuho po Ljubljani.

Voda, ktera naj se v Ljubljano napelje, vstrezati mora po eni strani tako gledé kakovosti kakor tudi kolikosti vsem zahtevam, ktere smemo staviti dandanes na njeno napeljavo, po drugi pa naj se stroški njene naprave znižajo toliko, ne da bi se to godilo na škodo napeljavi, da jih bo mesto s 25.000 prebivalci zmagovati zamoglo brez posebnih težav. Dunaj si je dovolil napeljavo vode, ki je veljala 14 milijonov goldinarjev, da družih milijonov goldinarjev še ne omenjam ne, ki so jih pozneje morali za poprave doplačati; Ljubljana bi še pol milijona ne zamogla plačati, kar bi jo po razmerji med Dunajem in Ljubljano zadelo, ter mislim, da tudi treba ne bo.

Kar se pred vsem tiče kakovosti vode, ktera se bo v mesto napeljala, odvisna bo od kraja, od kodar se bo voda napeljala. Staro na skušnjo opirajoče se je pravilo, da mora pitna voda, ako nečemo, da nam bi bila na zdravji škodljiva, kolikor mogoče prosta biti mineraličnih in posebno pa organičnih snovi. Vse druge lastnosti, ktere so pri dobri pitni vodi že tako občeznane, kakor so hlad, zadostna množica ogljenčeve kisline itd., hočem preskočiti, ter le omenim, da zdravniki dajo takim vodam prednost, ki prihajajo iz apnenskega gorovja, ker apno v tistih

LISTEK.

Sv. Jernej med Dolenjci.

Z Dolenjskega, 27. avgusta.

Marsikako zanimivo in mično bajko in bajčico iz naših vinskih krajev spravil je že „Ljubljanski Zvon“ med svet, a razzvonil je ž njimi tudi dokaj taci, katerih se Dolenjci in vsi pošteni Slovenci sramujejo, niso da bi jih slišalo vsaj na pol še nepokvarjeno uho. S tacim blagom „Ljubljanski Zvon“ po svoje vrlo dobro pomaga „Ljubljanskemu Listu“ blatiti in pačiti naš narod in posamezne njegove ude. Pa nisem se namenil preresetavati teh bajk, ker ne premorem tako gostega rešeta, da bi mi ne ušle skozi vitre. Njih me je le domislil sv. Jernej, kterega je kazala pratika 24. avgusta in ki je Dolenjem in morda tudi drugim Slovencem tako priljubljen, veljaven in pomenljiv. Da mi ni treba pripovedovati, kako ga časté Dolenjci v cerkvi, naj

omenim le nekoliko, kako ga čislajo doma in okrog doma. Ko bi ga hotel primerjati drugim svetnikom, ne vem bi mu li dobil drugzega vrstnika kakor sv. Janeza Krstnika v podobi Kresa. Kadar pravi Dolenjec zaznamuje čas ali določuje obroke, ne rabi tistih čudnih koledarjev z meseci, ampak on šteje po svetnikih. Med njimi je poleg sv. Jurija, Janeza Krstnika, sv. Mihaela in še nekterih sv. Jernej najveljavnejši. In koliko se res lepši sliši n. pr. „o sv. Jerneji ti bom plačal“, kakor pa „24. avgusta ti bom plačal“. Pa tudi bolj velja tako določen obrok. Sv. Jerneja ljudje nikoli ne pozabijo, za 24. avgust pa na kmetih malo kdo vé, ker ne štejejo dni. Zato tudi obroke štete po dnevih veliko preje kdo prelomi, kakor pa obroke določene po svetnikih.

Pa sv. Jernej jim ne določuje le časa, ampak ima še večjo moč. On je tako mogočen, da deli kakor sv. Janez Krstnik v noči pred svojim godom rastlinam in drugim stvarim posebne moči. Kdor pred solnčnim vzhodom na sv. Jerneja dan napuli „zvinjeka“, njemu se ni treba bati, če se mu zvine noga ali roka. Kar zvinjeka naveže nanjo, pa je

dobro. In tako pomagajo še druge rastline na ta dan nabrane. Pa da mi ni treba vseh naštevati, ki pomagajo v posameznih boleznih, naj povem ki ozdravi vsako bolečino. To „univerzalno“ zdravilo napravi si laho vsak sam s pomočjo sv. Jerneja. Kdor hoče poskusiti, naj si naredi pred sv. Jernejem tisti dan surovega masla. To naj dene v kaki latvici zvečer na vrh strehe in pusti ondukaj, da ga obsije jutranje solnce. Potem, pravijo, je lahko brez skrbi v vsaki bolezni.

Ta noč dá tudi vodi posebno moč. Ako je gospodinja zvečer v potoku ali reki zajame in v kablici do zjutraj na prostem pusti, drugi dan pa omesi ž njo droži, potlej v njeni hiši ni treba jesti opresnega kruha. Zato po nekod ženske „Jernejeve droži“ bolj čislajo kakor vinske.

Morda je kje drugod še kaj tacega med narodom? Dobro bi bilo, ko bi kdo oznanil, da bi poznali celega „Jerneja“.